

Informasjonsbrev 2 om kikhostevaksine til gravide, mars 2024

Dette brevet inneholder informasjon om:

1. Organisering av tilbudet
2. Informasjon og opplæring
3. Bestille vaksinen
4. Tidspunkt for vaksinasjon og intervall ved nylig vaksinasjon med dTp-holdig vaksine
5. Behov for beskyttelse mot polio
6. Spørsmål kan rettes til vaksinerådgivning

- Alle gravide tilbys vaksine mot kikhoste fra mai 2024
- Vaksinasjon anbefales i svangerskapsuke 24
- Vaksinen som benyttes beskytter mot difteri og stivkrampe i tillegg til kikhoste (dTp)
- Vaksinasjon organiseres som en del av den ordinære svangerskapsomsorgen
- Opplæring om tilbudet gis digitalt i uke 15

1. Organisering av tilbudet

Stortinget har vedtatt i Statsbudsjettet for 2024 at gravide skal få tilbud om kikhostevaksine for å beskytte barnet. Vaksinen skal inngå som en del av barnevaksinasjonsprogrammet. Tilbudet organiseres som en del av den ordinære svangerskapsomsorgen, der vaksinasjon skal **tilbys i svangerskapsuke 24**. Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) mener det er viktig at kommunene sikres mulighet for fleksibel organisering av vaksinasjonstilbudet, ut fra tilgang på lokale helsepersonellressurser. HOD vurderer at kikhostevaksinasjon av gravide bør kunne tilbys av både jordmor og fastlege, og foreslår at tilbudet ikke er begrenset til helsestasjonstjenesten. Forslaget til nødvendige forskriftsendringer er nå sendt på høring. Se <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-forskrift-om-endringer-i-forskrift-om-nasjonalt-vaksinasjonsprogram-m.m/id3029321/?expand=horingsnotater>

FHIs målsetning for programmet er at alle gravide skal få et lett tilgjengelig tilbud. Uavhengig av organisering av tilbudet i den enkelte kommune, bør alt helsepersonell som yter svangerskapsomsorg kjenne til tilbudet og kunne informere gravide kvinner om vaksinasjon. FHI planlegger for at **vaksinasjonstilbudet kan starte i mai 2024**. Som forberedelser til innføringen anbefales kommunale virksomheter som deltar i svangerskapsomsorgen å starte planlegging av vaksinasjonstilbudet.

2. Informasjon og opplæring

Folkehelseinstituttet har planlagt en rekke webinarer i uke 15. I webinarene vil det bli informert om bakgrunn for innføring av maternell kikhostevaksine, praktisk informasjon om bestilling av vaksiner, hvordan sette vaksinen, dokumentasjon/registrering og melding av eventuelle bivirkninger.

Forslag om at jordmødre gis rekvireringsrett for vaksiner som inngår i nasjonalt vaksinasjonsprogram, forutsetter at nødvendig opplæring er gitt. FHI oppfordrer sterkt til at alle som deltar i svangerskapsomsorgen og/eller vaksinasjonsarbeid følger undervisningen.

Opplæringsplanen er utviklet i samarbeid med fagorganisasjonene, og vil tilpasses de ulike yrkesgruppene avhengig av hvor kjent de er med vaksinasjon fra før. Følgende datoer er satt opp:

- [9.april kl 18-1930: Undervisning for allmennleger](#)
- [10.april kl 12-14: Undervisning for helsesykepleiere](#)
- [11.april kl 12-14: Undervisning for jordmødre](#)
- Gynekologer vil tilbys en kort undervisningsvideo tilgjengelig fra uke 15 til bruk i internundervisning i spesialisthelsetjenesten, i tillegg til kortfattet skriftlig informasjon.

Endringer kan forekomme. For deltakerlenke og mer informasjon om de enkelte dagene, følg med på lenken til hvert enkelt arrangement.

Webinarene blir tatt opp og gjort tilgjengelig på nett i etterkant. FHI arbeider med egne nettsider med mer informasjon.

3. Bestille vaksinen

Vaksinen Boostrix (GSK) skal benyttes. Boostrix er en kombinasjonsvaksine til oppfriskningsvaksinasjon som i tillegg til å gi beskyttelse mot kikhoste, også beskytter mot difteri og stivkrampe. På lik linje med andre vaksiner i vaksinasjonsprogrammene skal den rekvireres fra Folkehelseinstituttet. Lenke til nettbutikk for rekvirering av vaksiner: <https://vaksinebestilling.fhi.no/>

Vaksinen vil bli tilgjengelig i nettbutikken når den kommer til lager, tidligst mot slutten av april.

Innlogging i nettbutikken krever at vaksinasjonsstedet er opprettet som *kunde*, og at det foreligger en eller flere registrerte *brukere*. Dersom vaksinasjonsstedet er kunde og har behov for flere brukere kan dette opprettes lokalt. Landets helsestasjoner er allerede kunder hos FHI. Legekantor som ikke er kunde hos FHI kan søke om å bli kunde. Fyll inn skjemaet «For nye kunder» her: <https://vaksinebestilling.fhi.no/login>. Hvis man er usikker på man er kunde kan man prøve å resette passordet sitt ved hjelp av funksjonen "Glemt passord".

Ved behov for assistanse kontakt Vaksineforsyningen på e-post nettbutikk.vaksine@fhi.no. Oppgi bedriftsnavn, leveringsadresse og evt. kundenummer.

4. Tidspunkt for vaksinasjon og intervall ved nylig vaksinasjon med dTp-holdig vaksine

Vaksinen er anbefalt i svangerskapsuke 24. Etter vaksinasjon tar det 1-2 uker før mor danner beskyttende antistoffer. Disse overføres deretter til fosteret gjennom morkaken. Dersom vaksinen er gitt minst to uker før fødsel, vil det dermed gi en direkte beskyttelse av barnet. Ved vaksinasjon i svangerskapsuke 24 vil det være god tid til at mor danner antistoffer og overfører disse til barnet før fødsel, også for de fleste som føder prematurt.

Det bør derfor være mulig å tilby vaksine helt frem til fødsel for de som ikke mottar vaksine i svangerskapsuke 24. Ved oppstart av programmet bør derfor også gravide som har kommet lengre i svangerskapet få tilbud om vaksine (oppheftingsvaksinasjon). Vaksinen er nyttig selv om fødselen

skjer mindre enn to uker etter vaksinasjon. Dette fordi mor får oppfrisket sin beskyttelse mot kikhoste og har mindre sannsynlighet for å bli syk og smitte barnet (indirekte beskyttelse).

Vaksinasjon før graviditet gir ikke barnet like høy beskyttelse som når vaksinen gis i svangerskapet. Derfor anbefales kikhostevaksine til gravide selv om det har gått kort tid siden forrige vaksinedose. Personer som vaksineres med under 2 års mellomrom siden forrige vaksinedose kan få mer lokalreaksjoner i form av rødhet, hevelse og smerter på innstikksted. Dette kan også medføre feber og sykdomsfølelse av kort varighet (1-2 dager). Dette bør likevel ikke være til hinder for vaksinasjon i svangerskapet.

5. Behov for beskyttelse mot polio

Kombinasjonsvaksinen som skal tilbys gravide beskytter mot difteri, stivkrampe og kikhoste, men ikke polio. Alle land som anbefaler kikhostevaksine til gravide benytter denne vaksinen, med unntak av Storbritannia som benytter vaksine mot difteri, stivkrampe, kikhoste og polio.

I Storbritannia er det vist at spedbarn av mødre som har fått vaksine i svangerskapet, får noe lavere respons på poliovaksine når barnet selv vaksineres etter fødsel. Det er imidlertid ikke vist at dette fører til økt risiko for poliiosykdom. Likevel ønsker FHI å målrette tilbudet til gravide mot kikhoste i den grad det er mulig ved å tilby en kombinasjonsvaksine uten polio.

Kvinner som nylig har fått kikhostevaksine i svangerskapet og som skal reise til land der polio forekommer, anbefales poliovaksine på lik linje med andre reisende. Polio er utryddet i Norge og store deler av verden, men enkelte land i Midtøsten, Asia og Afrika i tillegg til Ukraina har fortsatt tilfeller grunnet lav vaksinasjonsdekning. Ved reise til disse landene anbefales alle en vaksine mot polio siste 12 måneder. Se <https://www.fhi.no/sm/smittevernrad-ved-reiser/om-polio-og-reise/>

6. Spørsmål kan rettes til vaksinerådgivningen

FHI har en vaksinasjonsrådgivningstjeneste for helsepersonell. Før du kontakter oss kan det være lurt å sjekke informasjon på www.fhi.no. Se:

- [Vaksiner til gravide og ammende](#)
- [Vaksine mot kikhoste](#)
- [Informasjonbrev 1](#)

Dersom du ikke finner svar der, kan du sende en e-post til vaksine@fhi.no eller ringe vaksinetelefonen på 21 07 70 00 hverdager kl 13-14.30.

Vennlig hilsen

Are S. Berg
Avdelingsdirektør
Smittevern og vaksine

Margrethe Greve-Isdahl
Overlege
Smittevern og vaksine

Brevet er elektronisk godkjent

Kopi til HOD og Hdir